

рішень щодо передачі здорових органів після їхньої смерті для трансплантації. Програма в жодному разі не повинна нести примусового характеру, а лише, ще раз нагадую, – освітній.

Це рішення повинно оформлюватися, у принципі, як заповіт, але за однією умовою – обов'язкова анонімність, задля неприпустимості зловживання з боку злочинців.

Я б не хотіла, щоб хтось сприйняв мою пропозицію як аморальну, адже добровільне спасіння однієї людини іншою – це в будь – якому разі гуманно.

Література

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я // Відомості Верховної Ради. – 1993. – Ст. 19.
2. Горбатюк Д. Я не хочу, щоб Президент став співучасником убивства..: (Бесіда з генер. дир. Укр. нац. ін-ту трансплантації та штучних органів Д. Горбатюком) // Закон і бізнес. – 1996. – 22 травня. – С. 3.
3. Юшкевич А. Українська трансплантологія – майстерня без гарантій: (Відсутність Закону й держ. фінансування робить пересадки органів майже неможливим) // День. – 1997. – 12 березня. – С. 9.

А.Ю. Швець

*Кіровоградський юридичний інститут
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОРУШЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ ПРИВАТНОГО ОБВИНУВАННЯ

Згідно до Конституції України (ч. 2 ст. 3), утвердження та забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Однією із форм захисту законних прав людини у кримінальному процесі є порушення кримінальної справи за скаргою потерпілого. ч. 1 – кримінальні справи про такі злочини, як умисні легкі тілесні ушкодження (ст. 125 ККУ), побої (ч. 1 ст. 126 ККУ), самоправство (ст. 356 ККУ), порушені за скаргою потерпілого. Проте в ст.ст. 125, 126, 356 ситуація дещо ускладнена та є проблемою у зв'язку з недосконалістю законодавства, що обмежує права громадян.

Ч. 3 ст. 98 КПК – справи приватного обвинувачення, окрім окремих випадків (ч. 3 ст. 27 КПК), можуть бути порушені тільки суддею. Але, як правило, виноситься постанова про відмову в порушенні кримінальної справи. Формальна підстава – є не скасована постанова органів дізнання про відмову в порушенні кримінальної справи за тим же фактом. Таку постанову може оскаржити заінтересована особа або її представник протягом 7 днів, з дня одержання копії постанови, в апеляційному порядку. Незаконне рішення органу дізнання, що

вийшов за межі поданих йому повноважень та виніс постанову про відмову в порушенні кримінальної справи, породжує законні підстави для прийняття також рішення суддею. Наслідок – невиконання завдань кримінального судочинства, а головне – не забезпечення належним чином конституційних прав людини на ефективний захист від злочинних посягань.

Слід звернути увагу, що у справах приватного обвинувачення, відповідно до ч. 1 ст. 99 КПК, законодавець дозволяє відмовити у порушенні кримінальної справи при відсутності підстав, а у цьому випадку (ст. 125, ст. 126, ст. 356) вони, тобто ці підстави, присутні. А тому заяву особи, незалежно від органу, якому вона була подана, необхідно, у будь-якому разі, направляти до суду, котрому і належить право порушити чи відмовити в порушенні кримінальної справи, а також закрити її за примиренням обвинуваченого або підсудного з потерпілим. (п. 6 ч. 1 ст. 6 КПК).

Визнати вірним, що орган дізнання, який прийняв рішення та виніс постанову про відмову в порушенні кримінальної справи, тим самим і вирішив питання про звільнення від кримінальної відповідальності особи, яка вчинила злочин, ми не можемо, оскільки, згідно з Конституцією України, це питання відноситься до компетенції суду.

Пленум Верховного Суду України, який у постанові від 2 липня 2004 р. “Про практику застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілого від злочину” – чітко вказав, що суди зобов’язані забезпечувати належний розгляд заяв про злочини, які порушуються не інакше, як за скаргою потерпілого, і не допускати фактів необґрунтованої відмови у порушенні цих справ. Суддя не в праві відмовити від прийняття скарги потерпілого про притягнення особи до кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 125, ст. 126, ст. 356 ККУ, якщо скарга надходила до райміськсуду з прокуратури чи з інших компетентних органів у порядку встановленому п. 3 ч. 2 ст. 97 КПК.

Висновок: головним у захисті законних прав людини у справах приватного обвинувачення є не потерпілий – постраждала особа від злочину, а недосконалий закон та, не завжди, правильна практика його застосування органами дізнання.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.
2. Постанова Пленуму ВС від 2 липня 2004 р. “Про практику застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілого від злочину”.
3. Кримінально-процесуальний кодекс України.
4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р.

Швець, А.Ю. Права людини та проблемні питання порушення кримінальної справи приватного обвинувачення [Текст] / А.Ю. Швець // Права людини як критерій морального виміру політики і державної влади : зб. тез доповідей за матеріалами міжвузівських студентських наукових читань, присвячених 57-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини (8 грудня 2005 р.). - Суми : УАБС НБУ, 2006. – С. 96-97.